

0-60278881	17/09/2017	הארץ - כותרת	עמוד 12	1	8.79x29.55
המרכז הרפואי ת"א ע"ש טוראסק - 38046					

תקווה לחולים בגליובלסטומה

תוצאות מרשימות של מחקר על טכנולוגיית שדות חשמליים שמטפלת בגידול הנפוץ והאגרסיבי ביותר מבין גידולי המוח

רחל גרוסמן

פריצות דרך רבות נרשמו בשנים האחרונות בטיפול בסרטן. כעת נראה שגם הטיפול בגליובלסטומה (GBM), אחת ממחלות הסרטן האגרסיביות ביותר, עומד להשתנות ונראה שתקווה לחולים. מדובר בגידול הנפוץ והאגרסיבי ביותר מבין גידולי המוח, המתאפיין בפולשנות והתקדמות מהירה. עקב כך ההישרדות החציונית של החולים עומדת על כ-12-15 חודשים בלבד. בנוסף, גידול זה עמיד כמעט בפני כל הטיפולים הקיימים.

גורמי הסיכון ל-GBM לא ידועים ולרוב היא מאובחנת רק לאחר הופעת התסמינים. אלו נובעים לרוב ממוקום הגידול במוח ועלולים להיות נוירולוגיים וקוגניטיביים. למשל, כאבי ראש בשל לחץ תוך-גולגולתי מוגבר, שינויים בהתנהגות, פרכוסים, קשיי דיבור ואובדן זיכרון.

בעשור האחרון הפרוטוקול הטיפולי בגידול כולל ניתוח לכריתתו. מטרת הניתוח, קו הטיפול הראשון והחשוב במחלה, היא להסיר את הגידול אך עם זאת לשמור על תפקודו הנוירולוגי של החולה. כאשר הגידול ממוקם בסמיכות לאזורים מוחיים האחראיים לשפה או אזורים קוגניטיביים גבוהים אחרים, הניתוח לרוב יתבצע כאשר החולה ער ויכול לשתף פעולה. במצב כזה הוא מבצע מטלות הקשורות בתפקודים קוגניטיביים תוך כדי גירוי חשמלי של קליפת המוח והחומר הלבן (מסילות שמעבירות את המידע בתוך מערכת העצבים). זאת כדי לשמר אצלו אזורים קוגניטיביים חיוניים.

לאחר הניתוח יעבור החולה לטיפול משולב הכולל הקרנות ומתרפיה לחיסול שאריות הגידול שייתכן שקיימות. טיפול זה הוכח בעבר כמאריך חיים במידה מועטה. אחד המכשולים המרכזיים בפיתוח טיפול יעיל הוא הקושי של התרופות להגיע לגידול בשל מחסום הדם-מוח (Blood Brain Barrier — BBB) שעוטף את המוח ומבודד אותו משאר הגוף וכך מונע מפתוגנים וחומרים שונים לחצות אליו. על כן נשאלת השאלה אם הטיפול במחלה עשוי להגיע דווקא מתחום האלקטרופיזיקה. פריצת הדרך המשמעותית

ביותר בעשור האחרון בתחום זה היא טיפול המבוסס על שדות חשמליים, פיתוח ישראלי שנקרא Tumor Treating Fields — TTFields. הטכנולוגיה מבוססת על השריית שדות חשמליים בעוצמה נמוכה אל המוח באמצעות מתמרים המוצמדים לקרקפת באופן לא פולשני, ונמצאה בעלת פרופיל בטיחותי גבוה. השדות החשמליים משבשים את תהליך חלוקת התאים הסרטניים וגורמים להרס ומוות שלהם. הם פוגעים אך ורק בתאים בומן חלוקתם, כך שתאים בריאים שאינם מתחלקים לא נפגעים.

לפי המחקר, אחת מתוך שבעה חולים שיטופל בטכנולוגיה יוגדר כמי שהחלים

בכנס השנתי של האיגוד העולמי לנוירוכירורגיה אונקולוגית (WFNS) אשר התקיים במאריס, הוצגו תוצאות סופיות ומרשימות של מחקר קליני רב-מרכזי שכלל 695 חולים ב-GBM. הציון ההישרדות הכולל של חולי לים שטופלו בטכנולוגיה במקום ביל לטיפול הסטנדרטי היה 21 חודשים, בהשוואה ל-16 חודשים אצל חולים שטופלו בטיפול הסטנדרטי בלבד. בנוסף נמצא כי אחד מתוך שבעה חולים שיטופל בטכנולוגיה יחיה חמש שנים. כלומר, יגיע לנקודת הציון שבה חולה סרטן מוגדר כמי שהחלים. זאת ועוד, 43% מהחולים שטופלו בטכנולוגיה גיה היו בחיים כעבור שנתיים לעומת 31% מאלו שלא טופלו בה, ו-26% לעומת 16%, 20% לעומת 8%, ו-13% לעומת 5% כעבור שלוש, ארבע וחמש שנים, בהתאמה. בנוסף הוצג שיפור משמעותי באיכות החיים של החולים שכן כמעט לא נצפו תופעות לוואי בשל השימוש בטכנולוגיה (רק גירוי מקומי בעור) והם לא נזקקו לאשפוז לשם קבלתה.

בישראל מתגלים מדי שנה כ-200 חולים בגליובלסטומה, רובם מבוגרים (בני 50 ומעלה), אך ישנם גם צעירים. הטכנולוגיה, שגנבדה כעת בסוגי סרטן נוספים ולאחרונה החלו לטפל בה בישראל, עשויה לתת להם תקווה.

ד"ר רחל גרוסמן היא נוירוכירורגית בכירה וסגנית מנהל המחלקה הנוירוכירורגית במרכז הרפואי תל אביב